

Ledelsen

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Deres dato:	Deres referanse:	Vår referanse:	Vår dato:
15.08.2012	10/4772	2012/921	01.11.2012

HØRING AV RAPPORTEN EN KUNNSKAPSBASERT KULTURPOLITIKK- HØRINGSUTTALELSE FRA NHH OG SNF

Vi viser til høringsnotat av 15. august 2012, hvor NHH/SNF anmodes om å kommentere rapporten "En kunnskapsbasert kulturpolitikk". Nedenfor følger noen synspunkter på området "Medier", som er en av de fem områdene som trekkes frem.

NHH/SNF er svært positive til at det planlegges et langsiktig forskningsprogram på medier. Som presisert i Rapporten, har NFR for tiden ingen programmer som er direkte rettet mot medier. Siden dette snarere har vært regelen enn unntaket, har den langsiktige forskningsinnsatsen på denne sektoren vært utilfredsstillende. Vi er således ikke enige i Rapportens utsagn om at "grunnforskning og anvendt forskning er godt dekket, og statistikk og oversikter på området er tilstrekkelig utviklet til å gi et godt kunnskapsgrunnlag". En klar indikasjon på dette er utvalgene som har vært nedsatt for å se på medieeierskap og mediestøtte de senere årene. Disse utvalgene dokumenterer manglende forskning på flere sentrale områder. Vi vil videre påpeke at det er nødvendig med tverrfaglig samarbeid for å fremskaffe bred og innsiktsfull kunnskap om mediesektoren; dette understrekes også i Rapporten. Det er derfor overraskende at det foreslås en såvidt beskjeden satsning som fire millioner per år. Det er ikke tilstrekkelig til å sikre tilfredsstillende kvantum og kvalitet på medieforskningen i Norge. Det er i denne sammenheng viktig å minne om mediens grunnleggende funksjon i samfunnet.

I samsvar med anmodningen i høringsnotatet, vil vi belyse behovet for medieforskning gjennom konkrete eksempler på temaer/problemstillinger.

NHH/SNF har i en årrekke samarbeidet med blant UiB om medieforskning, og i perioder vært i hyppig dialog med Kulturdepartementet og ulike offentlige utvalg om mediepolitiske spørsmål. Vi har også et omfattende internasjonalt forskningsnettverk, og har gjennom flere år hatt kontinuerlig dialog med medieaktører som NRK, TV2, Telenor og BA. På denne bakgrunnen vil vi trekke frem følgende forskningstemaer som spesielt viktige:

- 1) Eierskapskonsentrasjon, digitalisering og strukturendringer
- 2) Medieøkonomi og mediestøtte
- 3) Kringkasting

Det vil ikke være hensiktsmessig med en detaljert diskusjon av temaene i denne høringsuttalelsen, men la oss trekke frem noen momenter:

Eierskapskonsentrasjon, digitalisering og strukturendringer

Både gjennom Konkurransetilsynets behandling av A-pressens oppkjøp av Edda Media og gjennom Medieeierskapsutvalgets arbeid ble det avdekket stort behov for ytterligere teoretisk og empirisk kunnskap om virkninger av økt eierskapskonsentrasjon i mediemarkedene. Verken konvensjonelle økonomiske eller medievitenskaplige modeller gir tilstrekkelig innsikt. Dette henger delvis sammen med at blant annet fusjoner kan ha helt andre innvirkninger på priser og mangfold i tosidige markeder enn i tradisjonelle markeder.¹ Det eksisterer noen få empiriske studier av fusjoner og bedriftsnedleggelse i mediesektoren i USA. Imidlertid finnes det ingen vitenskapelige, systematiske nordiske studier av hva som skjer med eksempelvis indre mangfold og kritisk journalistikk når nummer-to aviser har blitt nedlagt. Tilsvarende finnes det heller ingen systematiske studier av hvordan eierskapskonsentrasjon og digitalisering påvirker det indre og ytre mangfoldet. Internasjonalt begynner det å vokse frem en teoretisk litteratur som analyser slike forhold, men den er fortsatt liten.

Medieøkonomi og mediestøtte

Til tross for flere tiår med mediestøtte, har det ikke vært gjennomført noen nytte-kostnadsanalyse av støtten. Dette er oppsiktsvekkende, siden den direkte produksjonsstøtten til aviser har ligget på 300 millioner årlig, og den indirekte støtten i form av momsfratak er på ca. 1,5 milliarder.

Rapporten og anbefalingene fra Mediestøtteutvalget bærer preg av at ekspertgruppen hadde utilfredsstillende tilgang til så vel empiriske som teoretiske studier. Mediestøtteutvalget syntes for eksempel ikke å ha noen godt begrunnet oppfatning av hvordan momsfraket påvirker avispriser, kvalitet og mangfold.² Heller ikke kunne de vise til systematiske studier av hvorvidt den direkte pressestøtten virker konserverende eller om den fremmer innovasjon og mangfold. Alene denne mangelen på analyser av effekten av årlige avissubsidier på 1.8 milliarder, viser etter NHH/SNFs mening at omfanget og innretningen på medieforskningen ikke har vært tilfredsstillende.

Kringkasting

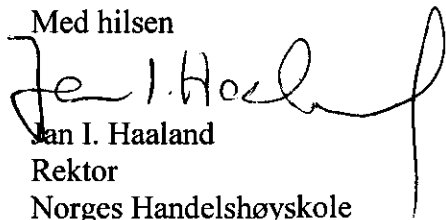
Fjernsynssektoren er under hurtig endring, og smart-TV og ulike former for strømmingstjenester vil trolig føre til vesentlige strukturendringer i årene fremover. Selv om noe av forskningen på effektene av dette kan finansieres kommersielt, vil det neppe dekke behovet. Kanskje enda viktigere er det å ta hensyn til at strukturelle og teknologiske endringer vil påvirke behovet for og organiseringen av offentlige og private allmennkringkastere og hvordan disse bør finansieres og tilpasses ulike teknologiske plattformer. Forskning omkring slike forhold bør trolig i vesentlig grad finansieres av offentlig sektor.

¹ De fleste mediebedrifter kan betraktes som tosidige plattformer, siden de betjener (minst) to kundegrupper; annonsører og publikum.

² Denne store usikkerheten og mangel på relevant teoretisk/empirisk litteratur henger trolig sterkt sammen med at vi har beveget oss fra en partistyrte til mer kommersiell drevet presse. Virkemidler som kunne være effektive ovenfor idealistisk drevne aviser kan være ineffektive ovenfor kommersielle og vice versa.

Temaene som er diskutert over er eksempler på forskningsbehov som har direkte relevans for politikktutforming, men en ren politikkfokus vil være for snevert for et forskningssenter. Vi er derfor enig med Rapporten i at forskningen bør finne sted på basis av «fri og uavhengig forskning som drives uten hensyn til politikkbehov og særinteresser», og at den bør reflektere departementets overordnede sektoransvar.

Med hilsen

Jan I. Haaland

Rektor

Norges Handelshøyskole

Per Heum

Administrerende direktør

Samfunns- og næringslivsforskning